

Oriol Andrés Gallart
**Síria, els rostres
de la revolució**
Històries de resistència civil
al cor de l'Orient Mitjà

arapausa

Llibre escrit amb el suport de l'ICIP

ICIP

INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL
PER LA PAU

Primera edició: gener del 2024

© Dels textos: Oriol Andrés Gallart, 2023

© D'aquesta edició:

Ara Llibres

Carrer del Perú, 186

08020 - Barcelona

www.arallibres.cat

Direcció editorial: Joan Carles Girbés

Edició: Gerard Espelt

Edició de taula i producció: Mònica N. Irún

Correcció: Elisabet Kamal i Isabel Rosell (GroWords)

Disseny de coberta: Marc Cubillas

Fotocomposició: Fotoletra

Il·lustracions: Carlos Castro Garcia

Impressió: Romanyà Valls

ISBN: 978-84-1173-040-2

Dipòsit legal: B 1422-2024

Tots els drets reservats als titulars del *copyright*.

Taula

INTRODUCCIÓ 13

1. EN MAZEN I LA YARA

Fills de la dissidència 17

2. EL JOVENT DE DARAYYA

Morir abans que matar 45

3. LA RAZAN I L'OSAMA

El preu de la coherència 67

4. EN BASSEL I LA NOURA

El dret a saber, costi el que costi 95

5. L'OMAR I L'OSAMA

La comuna siriana 115

6. LA KINDA I L'AHMED

Atureu les morts! 147

7. EN RAED I LA GHALIA

La creativitat que va enfuriar els extremistes 169

8. LA MAHA I L'AHED

Alep, per un instant 191

9. COL·LECTIU RAQQA IS BEING SLAUGHTERED SILENTLY

Trencar el mur d'Estat Islàmic 219

10. L'AZZA I LA SANA

La memòria com a camp de batalla 243

11. L'ANWAR I LA MARIAM

Justícia, per fi 259

EN PRIMERA PERSONA

L'exili 281

CRONOLOGIA 297

AGRAÏMENTS 311

FONTS 313

*A totes les persones sirianes que van imaginar una Síria lliure de
qualsevol forma d'autoritarisme i que van desafiar la por per
perseguir aquest ideal. A les qui encara hi són, a les qui van morir
i a les qui encara estan desaparegudes*

«Nosaltres estimem la vida
quan trobem un camí cap a ella.

Robem un fil al cuc de seda
per construir el nostre cel
i concloure aquest èxode.

Obrim la porta del jardí
perquè el gessamí surti als carrers
un bell matí»

Nosaltres estimem la vida
Mahmoud Darwish

INTRODUCCIÓ

L'escritura d'aquesta introducció, a finals de l'estiu del 2023, coincideix amb la celebració del seixantè aniversari de la Marxa sobre Washington, liderada per Martin Luther King, exigint drets civils. Aquell 28 d'agost de 1963, dirigint-se a la multitud congregada davant el monument a Abraham Lincoln, Luther King va dir: «No busquem saciar la nostra set de llibertat bevent de la copa del rancor i de l'odi. Hem de conduir sempre la lluita a l'elevat nivell de la dignitat i la disciplina. No hem de permetre que la nostra protesta creativa degeneri en violència física. Una vegada i una altra, hem d'eleva- nos a les majestuosos altures on es fa front a la força física amb la força de l'ànima».

Mentre als Estats Units es commemora aquesta efemèride, a l'altra punta del globus, a Síria, hi torna a haver protestes. Dotze anys després de les manifestacions massives que van inundar el país, i malgrat el terror amb què el règim hi va respondre, els ciutadans han tornat a aixecar la veu. Ara clamen contra el deteriorament de les condicions de vida i exigeixen, de nou, la marxa del president Bashar al-Assad. El culpen de l'encariment del preu de la vida, de l'atur, de la corrupció i, òbviament, de la falta de drets civils i polítics. Reclamen també que s'alliberin les desenes de milers de presos polítics que han estat engarjolats des del 2011.

Les manifestacions han començat a Suwayda, una petita ciutat al sud del país, a prop de la frontera amb Jordània. La població és diversa: hi predomina la minoria drusa, però també hi ha cristians i musulmans sunnites. Posteriorment, han tingut eco en altres localitats sota control del règim, com Daraa, Alep i Deir ez-Zor. També han despertat la solidaritat dels sirians del nord del país, que Al-Assad no ha aconseguit reconquistar. A la part occidental, hi manen sobretot milícies rebels islamistes, sota una forta influència de Turquia. El nord i est de Síria està governat per una administració kurda-àrab, que aplica un sistema anomenat confederalisme democràtic. Ara, com fa una dècada, els manifestants han protagonitzat accions de desobediència civil, entre les quals una vaga general. S'han tallat carrers i s'han retirat fotos i plafons d'Al-Assad. De nou, s'ha sentit el càntic «un, un, un, el poble siria és un». No són ni molt menys protestes massives com les del 2011. Però no em direu que no té mèrit que després de ser assassinats, torturats, violats, desapareguts, desplaçats, bombardejats i gasejats, hi hagi sirians que encara tinguin la valentia de sortir al carrer. Des de la distància és impossible no mirar-s'ho amb admiració, però també amb un nus a la gola pel temor a la possible reacció del règim. El 2011, Bashar al-Assad i els seus aliats van assumir que la millor resposta era terroritzar els ciutadans. Esclafar-los. Van pensar que amb una acció exemplaritzant es garantirien unes quantes dècades més de poder incontestat. S'hi van esmerçar a fons, fins a devastar el país. I, tanmateix, les protestes d'aquests dies demostren que el diagnòstic del règim era equivocat. La llavor desobedient que es va plantar durant la revolució a Síria segueix donant fruits.

Aquells fèrtils primers temps van donar lloc al sorgiment d'un moviment no-violent i secular, que volia construir un país democràtic, just i on tothom hi cabés, independentment del gènere.

re i del grup social, ètnic o religiós. Apostava per la resistència civil com a via de lluita, amb creativitat, humor i molta imaginació. Les dones hi van tenir un rol prominent. En un país descrit per un veterà opositor com un «regne de silenci», aquests activistes van crear xarxes d'acció i solidaritat que van posar llum a la foscor informativa de les dècades precedents. Van trencar la barrera de la por. Però el règim va pressionar per militaritzar el conflicte, un terreny, el de les armes, en el qual també es trobaven còmodes alguns sectors opositors. L'entrada en la disputa de potències regionals va fer la resta: les armes, els diners en efectiu i els combatents van fluir en abundància cap a Síria, la qual cosa va beneficiar especialment els grups d'orientació gihadista.

A poc a poc, van anar prenent el control de les zones alliberades. Estat Islàmic en va ser la cara més notòria i salvatge. Els països occidentals, desorientats i indiferents al patiment dels ciutadans sirians, en general van mirar cap a una altra banda. Els activistes no-violents van trobar-se atrapats entre la brutalitat i el terror de les forces d'Al-Assad i el dels grups gihadistes. La majoria de les persones protagonistes d'aquest moviment van ser assassinades, estan desaparegudes o han hagut d'abandonar el país. Enmig del soroll de la violència i de les atrocitats comeses pels grups armats, la seva lluita va anar quedant cada cop més silenciada.

Aquestes pàgines, per tant, reivindiquen la riquesa d'aquest moviment, no només en passat, sinó també en present. Tant des de dins del país com sobretot a l'exili, són moltes les persones que segueixen organitzant-se en xarxa i lluitant per retre comptes, per la veritat i la reparació i per construir una Síria oberta, lliure, tolerant, justa i sense violències.

És fonamental contribuir a preservar aquesta memòria col·lectiva en construcció, en un moment en què assistim a un procés

de relegitimació internacional de Bashar al-Assad, que es considera vencedor en el conflicte armat. Els països de la regió ja han començat a acceptar l'actual statu quo i estan restablint relacions polítiques i comercials amb Síria. No seria sorprenent que els pròxims anys assistim també a un acostament cap al règim per part d'estats occidentals. En aquest context, el relat Assadista sobre el conflicte pot anar cobrant protagonisme. Un relat segons el qual la disputa va ser sempre una dicotomia entre un règim que protegia les minories i la barbàrie gihadista.

Així, tot el que llegireu a continuació aspira a ser part de l'antídoto contra la negació. Que no es pugui dir que allò que va passar a Síria va ser només una guerra civil. Que no es pugui dir que tothom a Síria va cometre atrocitats. No és un assaig històric o de geopolítica. Són històries de vida que, unides, ofereixen un retrat de la riquesa del moviment de resistència civil a Síria, en diferents moments i en diferents espais. És, sens dubte, un retrat parcial, fet des de la consciència que allò que queda fora és molt superior a allò que ha entrat. Les històries que mereixerien ser reconegudes són incomptables.

És també un deute personal. A finals del 2013, vaig arribar al Líban per cobrir l'Orient Mitjà com a periodista. La militarització de la revolució ja era una realitat i la inèrcia de prioritzar el relat bèl·lic s'imposava també en les graelles dels mitjans. Costava trobar espai on visibilitzar i donar veu a les alternatives civils i no-violentes, en un moment en què eren més necessàries que mai. Poder-ho fer ara ha estat reparador.

A totes les persones protagonistes i entrevistades, el més gran dels reconeixements. Van acceptar reobrir un capítol dolorós de les seves vides i tornar-hi a transitar amb mi. Espero que les pàgines següents estiguin a l'altura de tanta generositat.

Barcelona, 1 de setembre del 2023